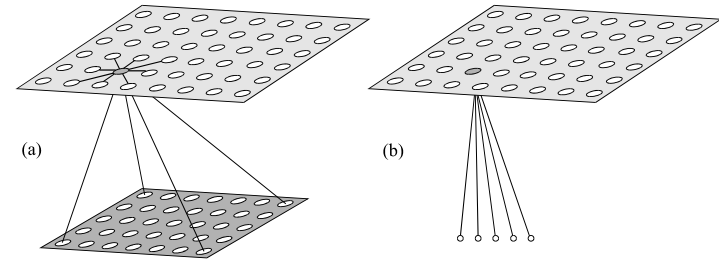

Kohonenov model

Priesvitka 1

- T. Kohonen – 1995
- Samoorganizujúca sa mapa (SOM – Self Organized Map)
- Učenie bez učiteľa – adaptácia váh neurónov bez učiaceho signálu
- Súlad s neurobiologickými poznatkami
- Receptory – kôra, laterálne väzby – funkcia okolia

Priesvitka 2

- Zobrazenie zachováva typológiu – podobné vstupy aktivujú blízke neuróny
- Topologické zobrazenie príznakov – vlastnosť biologických neurónových sietí (topografické mapy)
- Samoorganizácia – učenie SOM je založené na Hebbovom pravidle učenia
- The Organization of Behavior, Hebb 1942

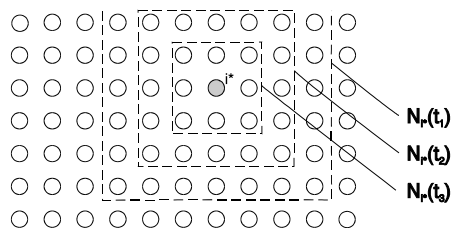
"When an axon of cell A ... excite(s) cell B and repeatedly or persistently takes part in firing it, some growth process or metabolic change takes place in one or both cells so that A's efficiency as one of the cells firing B is increased"

Priesvitka 3

- Trénovacia množina $A_{train} = \{\bar{x}_p\}_{p=1}^P$
- Lineárne neuróny bez prahov $o_i = \sum_{j=1}^m w_{ij} x_j = \bar{w}_i \bar{x}$
- Vzory v náhodnom poradí
- Po každom vzore určenie víťaza $i^* = \operatorname{argmin}_i \|\bar{x} - \bar{w}_i\|$
- Adaptácia váh $\bar{w}_i(t+1) = \bar{w}_i(t) + \alpha(t) \cdot h(i^*, i) \cdot [\bar{x}(t) - \bar{w}_i(t)]$
- Premennivá rýchlosť učenia $\alpha(t)$
- Zohľadnenie okolia cez funkciu okolia $h(i^*, i)$

Priesvitka 4

- Pravoúhlé okolie $h(i^*, i) = \begin{cases} 1 & \text{ak } d_M(i^*, i) \leq \lambda(t) \\ 0 & \text{inak} \end{cases}$

- Gaussove okolie $h(i^*, i) = \exp\left(-\frac{d_E^2(i^*, i)}{\lambda^2(t)}\right)$, kde $d_E(i^*, i) = \|r_{i^*} - r_i\|$, r_i je vektor indexov na mriežke

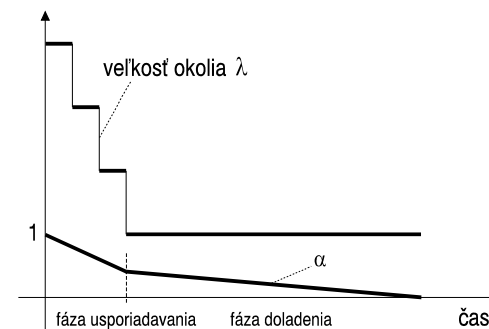
- Veľkosť okolia sa časom znižuje funkcia $\lambda(t)$

Priesvitka 5

Proces učenia sa SOM

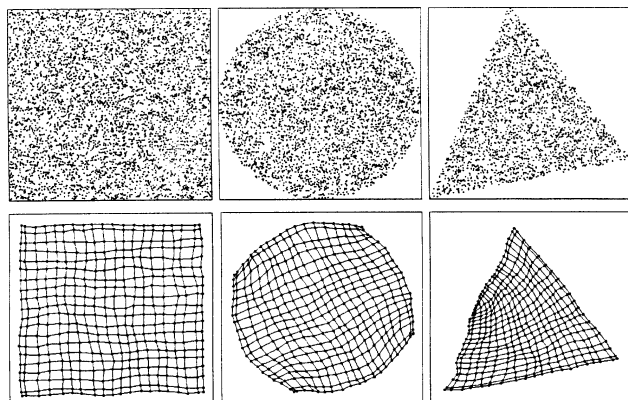
- fáza usporadúvania

- fáza ladenia

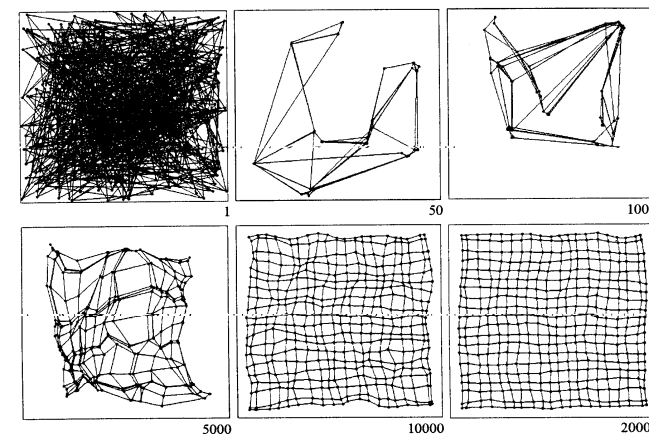
Priesvitka 6

Topografické zobrazenia realizované pomocou SOM

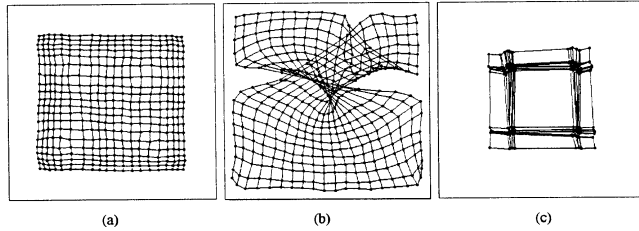
Priesvitka 7

Priebeh tréovania SOM

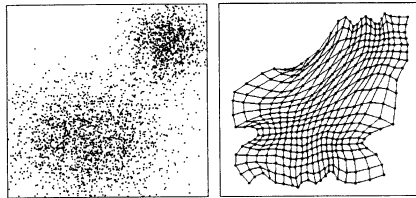

Priesvitka 8

Chybne natréované SOM

Aproximácia funkcie hustoty

Priesvitka 9

Sémantické mapy

- vzor = binárny vektor, prítomnosť atribútu – hodnota 1
 - veľkosť zvierat'a (malé, stredné, veľké)
 - vonkajší popis tela (má 2 nohy, 4 nohy, srst', kopytá, hrivu, perie)
 - čo rado robí (loví, behá, lieta, pláva)
- 2000 vzorov z 16 prvkovej množiny

kačica .	. kôň krava . . .	
. . .	. zebra
hus vik tiger . . .
. . .	. sokol
. . .	. sova lev . . .
holub pes
.
. . .	. orol
sliepka liška mačka . . .

. voda .	. mäso pes kôň
pivo chlieb
. mačka . . .
. . .	. málo
rýchlo zriedka Robo . . .
. veľa Julo . . .
pomaly .	. často
. je Mária . . .
dobre pracuje
.
slabo hovorí volá . . .
. kupuje navštívi . . .
. predáva
. . .	. beží
pije chodí neznáša . . .
. ľúbi . . .

Priesvitka 10